

RESEARCH REPORT

Received: 2 October 2023. Revised: 7 November 2023. Accepted: 20 November 2023.

Formation of Innovative Components in the Hospitality Industry EnterpriseInna Povorozniuk¹

© 2023 Author

Abstract

Purpose: The article is devoted to the formation of innovative technologies at enterprises of the hospitality industry. It is substantiated that innovative technologies will allow hoteliers and restaurateurs to achieve certain advantages over competitors; innovation is a source of long-term economic growth, because those enterprises that constantly apply innovative approaches will always work successfully and obtain high results from their production and economic activities. The objective of the article is to generalize and systematize the formation of the main components of the innovative development of enterprises in the hospitality industry and their significance and use at the modern stage of management. **Design / Methodology / Approach:** To achieve the aim of the study, the following scientific methods were used: historiographical, comparative, analysis and synthesis methods. **Findings:** We are living in the most exciting time in human history. Technology is developing exponentially, not linearly as it used to be, and the use of modern technologies and innovations has become an integral part of the survival of businesses in a pandemic and martial law. Modern technologies allow maintaining a high level of service, expanding the range of services, improving the management system, strengthening control over the work of staff, and ensuring a high level of security for guests. Therefore, their study is an urgent task today. Today's realities of life dictate working conditions for all enterprises of various forms of ownership. Businesses in the hospitality industry are the most vulnerable to these changes. Therefore, hotels and restaurants must focus on their audience, and their owners must do everything possible to expand the number of consumers and protect their business from risks and losses. An important condition for their implementation should be the ability of entrepreneurs to adapt to the new conditions that have developed at this stage of business and to be able to timely and effectively implement various types of innovations (technological, production, logistic, economic, social, informational), skilfully connect them in management activities. For many enterprises, the inability of managers to understand the need and achieve innovative renewal remains a problem, as there is a mis understanding of the role of information as a basic resource of enterprise management. Because innovative technologies today, more than ever before, are becoming a valuable resource for hotel and restaurant businesses. **Originality / Value:** It is proved that innovation is an integral element in the development of hospitality industry enterprises. **Practical Meaning:** A number of features of innovative activity in the hospitality industry are highlighted. **Further Research:** Development of methodological support for the analysing the effectiveness of innovations at enterprises of the hospitality industry.

Keywords

hotel business, innovative technologies, quality of service, innovation process, hospitality industry.

JEL Classification: L80, M21.

¹ Inna M. Povorozniuk, *corresponding author*

✉ povoroznyuk.i@udpu.edu.ua ☎ +380679156488

Head of the Department of Technology and Organization of Tourism, Hotel & Restaurant Business, PhD in Economics, Associate Professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, 2 Sadova Str., Uman, Cherkasy region, 20300 (Ukraine)

Опубліковано онлайн: 5 грудня 2023.

[https://doi.org/10.31499/2786-7838.ssedj.2023.1\(3-4\).73-80](https://doi.org/10.31499/2786-7838.ssedj.2023.1(3-4).73-80)

НАУКОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Отримано: 2 жовтня 2023. Переглянуто: 7 листопада 2023. Прийнято: 20 листопада 2023.

Формування інноваційних складових підприємств індустрії гостинності

Інна Поворознюк¹

© 2023 Автор

Анотація

Мета. Стаття присвячена формуванню інноваційних технологій на підприємствах індустрії гостинності. Обґрунтовано, що інноваційні технології, дозволяють готельєрам та рестораторам домогтися певних переваг перед конкурентами; інновації є джерелом довгострокового економічного зростання, адже ті підприємства, які постійно застосовують інноваційні підходи завжди будуть успішно працювати та отримувати високі результати від своєї виробничо-господарської діяльності. Метою статті є узагальнення і систематизація формування основних складових інноваційного розвитку підприємств індустрії гостинності та їх використання на сучасному етапі господарювання. **Дизайн / методи / підходи.** Для досягнення мети дослідження використано такі наукові методи, як: історіографічний, порівняльний, методи аналізу та синтезу. **Результати.** Ми живемо у найцікавіший час за всю історію людства. Технології розвиваються експоненційно, а не лінійно, як це було прийнято раніше, а використання сучасних технологій та інновацій стали невід'ємною частиною виживання підприємств в умовах пандемії та воєнного стану. Сучасні технології дозволяють підтримувати високий рівень обслуговування, розширювати спектр послуг, удосконалювати систему управління, посилювати контроль за роботою персоналу, а також забезпечувати високий рівень безпеки для гостей. Тому їх вивчення є актуальним завданням сьогодення. Сьогоднішні реалії життя диктують умови роботи для усіх підприємств різних форм власності. Підприємства індустрії гостинності найбільш вразливі до цих змін. Тому готелі та ресторани повинні орієнтуватися на свою аудиторію, а їх власники повинні робити все можливе, щоб розширити число споживачів і забезпечити свій бізнес від ризиків та збитку. Важливою умовою їх реалізації повинно стати вміння підприємців адаптуватися до нових умов, що склалися на даному етапі господарювання та вміти вчасно і ефективно впроваджувати різні види інновацій (технологічні, виробничі, логістичні, економічні, соціальні, інформаційні), вміло пов'язувати їх в управлінській діяльності. Для багатьох підприємств залишається проблемою нездатність керівників зрозуміти необхідність та домогтися інноваційного оновлення, оскільки існує нерозуміння ролі інформації як базового ресурсу управління підприємством. Тому що інноваційні технології сьогодні, як ніколи раніше, стають цінним ресурсом для підприємств готельного та ресторанного бізнесу. **Оригінальність / цінність / наукова новизна.** Доведено, що інноваційна діяльність є невід'ємним елементом у розвитку підприємств індустрії гостинності. **Практичне значення.** Виокремлено низку особливостей інноваційної діяльності в індустрії гостинності. **Подальші дослідження.** Розробка методичного забезпечення аналізу ефективності інновацій на підприємствах індустрії гостинності.

Ключові слова

готельний бізнес, ресторанний бізнес, інноваційні технології, якість послуги, інноваційний процес, індустрія гостинності.

¹ Інна Миколаївна Поворознюк, автор-кореспондент

✉ povoroznyuk.i@udpu.edu.ua ☎ +380679156488

завідувач кафедри технологій та організації туризму і готельно-ресторанної справи, кандидат економічних наук, доцент, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, Черкаська обл., 20300 (Україна)

Вступ / Introduction

Нині у будь-якій організації існує інноваційний потенціал, що характеризує її готовність до технологічних та соціальних змін. Однак якщо його не розвивати, не впроваджувати інновації і не керувати процесом розвитку інновацій, рано чи пізно організацію чекає втрата конкурентних переваг і навіть вихід з ринку. Також важливо впроваджувати інноваційні технології своєчасно, для цього необхідно мати достовірну та актуальну інформацію, вміти приймати виклики зовнішнього середовища, оперативно і гнучко реагувати на запити споживачів послуг, що постійно змінюються. Правильне та своєчасне впровадження інновацій у роботу підприємств ресторанного та готельного бізнесу, з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів середовища, безперечно підвищить показники ефективності їхньої діяльності. Відповідно, щоб вони були ефективно впроваджені, необхідно якісно сформулювати інноваційні складові на підприємствах індустрії гостинності відповідно до запитів споживачів.

Огляд літератури / Literature Review

Питанням розвитку інноваційних технологій присвячено багато праць. Так Й. Шумпетер, зазначав, що інновації в діяльності підприємств спрямовані на отримання нових знань і продуктів, на відкриття нових закономірностей, явищ і властивостей матеріального світу. Результатом інноваційної діяльності в усіх сферах соціуму виступає поява нових технологій, нового продукту, нових матеріалів, нових методів організації та управління виробництвом, що дає економічний, соціальний, екологічний або інший ефект. Інновація розглядається як засіб подолання економічних криз (Schumpeter, 1934).

На думку таких учених, як М. Клапчук, В. Біян і В. Брухлій, інновації мають допомагати споживачу розкрити нові можливості, створити комфортні умови обслуговування, що можуть не тільки стати візитною карткою підприємства ресторанного бізнесу, виокремити його серед інших закладів харчування, але й задати новий вектор розвитку (Klapchuk, Biiian, & Brukhliiy, 2015, p. 95). Х. Хе та Л. Харріс указують, що безперечною ключовою ознакою сьогодення (у сфері інноваційних технологій) є активний перехід до інтернет-комунікацій (He, & Harris, 2020). Як зазначають І. Мендела і Є. Мендела: «Інновації в сучасних умовах широко розглядається як вигідне використання винаходів у вигляді ідей, нових продуктів, послуг, виробництва, фінансів, організаційних, технологічних і соціально-економічних рішень комерційного характеру. Тобто ця категорія притаманна людському інтелекту та виробничій практиці, і є діяльністю, в якій: формуються явища та утворюються нові продукти, послуги, які комерціалізуються в господарську діяльність; об'єкти матеріальної сфери, створені людиною, вдосконалюються; розробляються методи, засоби, форми організаційного, економічного, соціально-правового характеру» (Mendela, & Mendela, 2022, p. 22). Серед останніх досліджень, присвячених проблемі формування інноваційних складових підприємств індустрії гостинності, слід відзначити наукові праці таких дослідників, як О. Давидова (Davydova, 2017), В. Гросул, С. Зубков і Т. Іванова (Grosul, Zubkov, & Ivanova, 2018), Н. Асауленко (Asaulenko, 2020), О. Полінкевич (Polinkevych, 2021), Т. Лисюк, О. Терещук та М. Пасічник (Lysiuk, Tereshchuk, & Pasichnyk, 2022), В. Кушнірук, В. Величко та О. Коваль (Kushniruk, Velychko, & Koval, 2023). Крім того, пропонуване дослідження спирається на попередній науковий доробок автора (Omelyanenko et al., 2019; Povorozniuk, 2021a; Povorozniuk, 2021b). Однак, в умовах пандемії та її наслідків, війни, економічних криз, питання застосування інноваційних технологій у практичній діяльності підприємств індустрії гостинності потребують постійних, наукових досліджень.

Постановка завдання / Problem Statement

Основне завдання дослідження полягає у пошуку детермінант механізму формування інноваційних складових підприємств індустрії гостинності.

Матеріали та методи / Materials and Methods

Уперше про інновації заговорили через наукове осмислення підприємництва, виділяючи інноваційність як основну його характерну рису. Основоположником цього напряму є Й. Шумпетер (Schumpeter, 1934).

У ХХ столітті американці визнали інноваційну діяльність як одним із основних механізмів, що задовольняє будь яку потребу суспільства. Експерти Національної ради з розвідки у доповіді «Глобальні течії – 2025: мінливий світ» прогнозують США статус найсильнішої країни. США, як очікують експерти, залишаться головним джерелом інновацій у технологіях (The National Intelligence Council, 2008). Серед характерних особливостей розвитку інноваційної сфери США слід виділити незалежні від державних органів технопарки та венчурні фонди. Другою особливістю інноваційної сфери США є виключно висока активність малих інноваційних компаній.

У Китаї інноваційна діяльність почала розвиватися з 1980-х років.

У Великобританії до 2000-х років цілеспрямованої інноваційної політики не існувало, тільки після 2000-х років було розроблено Міністерством торгівлі та промисловості у 2003 році, а у 2004 році було створено Раду з технологічних стратегій, що здійснює інвестиції у створення нових технологій, підтримує їх розвиток і комерціалізацію. Щодо цілісної інноваційної стратегії довгострокового розвитку Великобританії, то вона була сформована лише в 2008 році (Avihdor, & Kapitsa, 2011).

У Південній Кореї перші програми інноваційного розвитку були запущені з 1999 року і розвиток інноваційного сектора дуже швидко прогресував.

У Франції з 1998 року діє державний план стимулювання патентування винаходів вітчизняними фірмами. У 1999 р. був прийнятий Закон про інновації та наукові дослідження, покликаний реорганізувати та модернізувати національну інноваційну систему в напрямку більш ефективної комерціалізації науково-дослідницького потенціалу.

Швейцарський уряд реалізує програми, спрямовані на перехід держави від індустріальної економіки до економіки, заснованої на знаннях, починаючи з 1950-х років. У 1990-х роках була створена структура державних відомств, які опікуються становленням економіки, заснованої на знаннях, інноваційної економіки, яка існує і в даний час. З 2007 році урядом визначені пріоритети розвитку країни і основні інноваційні галузі з перспективою промислового впровадження, на які виділяються основні державні ресурси.

У Німеччині фінансування суб'єктів інноваційної діяльності почалося в 1950-х роках з програм індивідуальної цільової підтримки відповідних напрямів.

Розвиток національної інноваційної системи Канади почався в середині 1940-х років і був пов'язаний з успіхами США в тій же сфері. Сформована система університетської освіти, де паралельно проводилися наукові дослідження, у т.ч. спільно з британськими та американськими вченими і засновані державні органи, що цілеспрямовано займалися розвитком науки (Avihdor, & Kapitsa, 2011).

Бразилія з кінця 1990-х років прийняла ряд законів для збільшення кількості наукових досліджень, стимулювання інновацій в приватному секторі та встановлення більш продуктивних партнерських відносин між науковими інститутами та бізнесом.

Початок розвитку національної інноваційної системи в Індії було покладено на початку 1950-х років.

Проаналізувавши історичні матеріали досліджень щодо розвитку інноваційної діяльності в різних країнах світу, слід зазначити, що інноваційна діяльність завжди підтримувалася відповідними державними органами розвинених країнах світу, але в силу історичних аспектів, американська система стала найбільш диверсифікованою та гнучкою. Виходячи з хронології та аналізу контенту, ми обґрунтували, що інноваційна діяльність є невід'ємним елементом у розвитку підприємств індустрії гостинності та повинна бути постійним об'єктом дослідження як на рівні підприємств, так і на загальнонаціональному рівні.

Результати та обговорення / Results and Discussion

Вивчення сучасних знань у сфері новітніх, технологічних напрямків, формує модерністська наука інноватика. За своєю суттю, сучасні інноваційні технології, мають тренд на спрямування та досягнення задоволення потреб сучасного світу – як суспільних, так і особистих, що безпосередньо стосуються самої людини в умовах об'єктивно існуючої невизначеності. Нерідко інноваційні технології пов'язані з величезною кількістю проблемних зон і питань, які безпосередньо пов'язані з предметом вивчення та дослідження.

Якщо підійти до самої сутності поняття сучасних інноваційних технологій, то це безсумнівно новизна в галузі світових трендів, технологій та рішень як з технічної складової, так і з процесів управління, у тому числі і координації праці, в основі якої лежить унікальний досвід, останні досягнення науки і, звичайно ж, ефективність у методології.

Інноваційні технології націлені на підвищення якості продукції (послуг) та вдосконалення самої виробничої сфери. Право на життя самого терміну «інноваційні технології» передбачає не просто щось нове або якесь незвичайне нововведення, а саме те, чиє призначення і чия можливість зможе кардинально збільшити ефективність виробництва або виробничого процесу (Balaniuk et al., 2020).

Термін «інновація» стає активно використовуватися в трансформаційній економіці України як самостійно, так і для позначення ряду споріднених понять: «інноваційна діяльність», «інноваційний процес», «інноваційне рішення» тощо.

Під інновацією та інноваційною діяльністю, традиційно розуміємо напрям науково-технічного прогресу (високотехнологічної його складової) або процес, пов'язаний із упровадженням результатів наукових досягнень та розробок у практику.

У світовій економічній літературі «інновація» інтерпретується як перетворення потенційного науково-технічного прогресу на реальний, що втілюється в нових послугах та технологіях.

Історично першим виник термін «новація», що походить від латинського слова “novatio” (з лат. – оновлення, зміна). Надалі, при додаванні префіксу “in” («у напрямку») виник термін «інновація». Дослівно “innovatio” – напрям змін. Нововведення, що виступає у вигляді винаходу, відкриття або раціоналізаторської пропозиції, після впровадження, а саме практичного використання. Результати нововведення можуть бути як позитивними, що збігаються із запланованими значеннями або перевищують їх, так і негативними.

Поняття «інновація» означає новий метод роботи підприємства, новий підхід до ведення бізнесу, формування нового стилю мислення, що є умовою високої конкурентоспроможності підприємств індустрії гостинності.

Метою інноваційної діяльності є досягнення найповнішого задоволення постійно зростаючих індивідуальних потреб клієнтів (туристів, мандрівників, місцевих жителів) у наданні послуг відпочинку та дозвілля, отримання максимального прибутку.

Інновацію як результат слід розглядати нерозривно з інноваційним процесом. Інноваційний процес – це процес послідовного перетворення ідеї на товар (послугу), що проходить етапи фундаментальних та прикладних досліджень, конструкторських розробок, маркетингу, виробництва та збуту.

Інноваційний процес можна розділити на дві основні стадії:

- перша стадія (вона найтриваліша) включає наукові дослідження та конструкторські розробки;

- друга стадія є життєвим циклом продукту/послуги.

Інновацією може вважатися тільки таке нововведення, після якого досягнуто корисний результат, а інноваційний процес у найзагальнішому вигляді можна розглядати як деякий період часу з перетворення нововведення в інновацію.

Під інноваційною діяльністю в індустрії гостинності слід розуміти регульований процес, що складається з послідовності етапів знаходження необхідних або бажаних для застосування нововведень та їх впровадження, а також комплексу маркетингових, управлінських та організаційно-економічних заходів, що сприяють здійсненню даних етапів.

Принципом класифікації нововведень індустрії гостинності може бути поділ їх на групи з інноваційного потенціалу:

- радикальні, що мають на увазі впровадження принципово нових видів готельних/ресторанних продуктів та послуг, застосування якісно нових технологій їх реалізації та використання абсолютно нових методів управління;

- комбінаторні, тобто які мають на увазі використання безлічі поєднань різних наявних елементів (об'єднання різних наявних технологій надання послуг в один комплексний пакет, пропонований згодом на ринку як єдиний продукт);

- модифіковані, покликані вносити необхідні зміни та доповнення до давно існуючих продуктів/послуг.

Класифікувати інновації в індустрії гостинності можна через їх виникнення. Для цього виділяються:

– реактивні інновації, які відносяться до проведення готелем/рестораном так званої оборонної стратегії і є переважно реакцією на нововведення в конкурента. І тут готельне/ресторанне підприємство змушене здійснювати інноваційну діяльність задля забезпечення свого виживання у конкурентній боротьбі на ринку;

– стратегічні інновації – це інновації, впровадження яких має випереджувальний характер з метою отримання конкурентних переваг у перспективі. В результаті проведення стратегічних інновацій новий сприятливий стандарт ефективності (у цьому випадку ще перспективний) досягається готелем/рестораном раніше його конкурентів з витратами, що відчутно скоротилися. У разі здійснення стратегічних нововведень готельне підприємство висувається на нові конкурентні позиції.

Розробка інноваційних програм в індустрії гостинності супроводжується детальним аналізом сфери застосування інновації, тому для організаторів інноваційного процесу важлива інформація про стадії та умови відтворення послуг таких як їх матеріально-речове втілення, ресурси, без яких зробити це неможливо.

Готель не створює окремих послуг. Він виробляє базовий готельний продукт, що складається з набору послуг, які тісно пов'язані між собою та утворюють єдиний сервісний простір.

Під інноваційної активністю в готельному бізнесі слід розуміти комплексну оцінку параметрів інноваційної діяльності підприємств, які характеризуються інтенсивністю їх здійснення.

Нині однією з найважливіших пріоритетів державної політики України є переведення економіки на принципово новий шлях розвитку – інноваційний. Економіка, заснована на знаннях, носить глобальний характер і орієнтована на глобальний ринок. Як показує досвід розвинених країн, перехід на нову економіку потребує створення нового інструментарію, який дозволить забезпечити сприятливий інвестиційний клімат (Pasięka et al., 2022).

Інноваційна діяльність, як правило, характеризується досить високим ступенем невизначеності та ризику, тому важливими принципами системи функціонування інновацій є множинність джерел фінансування, гнучкість і адаптивність до інноваційних процесів, що швидко змінюються.

Інновації, які здійснюють підприємства готельного/ресторанного бізнесу, спрямовані на максимальне задоволення споживачів, тому розуміння клієнтів та їх споживчих переваг є ключовим фактором успішності інноваційної діяльності підприємств.

Для того щоб розпізнавати переваги споживачів, підприємствам індустрії гостинності необхідно здійснювати вивчення їхньої думки.

Найбільш прийнятними є такі методи вивчення споживачів:

- вивчення споживчого досвіду;
- визначення переваг споживачів;
- співпраця зі споживачами;
- робота з персоналом (зробити співробітників своїми споживачами).

Виділяється ряд особливостей інноваційної діяльності в індустрії гостинності.

1. Інноваційній діяльності в індустрії гостинності притаманний сервісний характер. Запити та переваги споживачів є одним із найважливіших джерел інновацій.

2. Зважаючи на те, що метою інновацій в готельному/ресторанному бізнесі є максимальне повне задоволення споживача, а також у зв'язку з невіддільністю виробників та споживачів послуг, якість роботи обслуговуючого персоналу є важливим фактором для здійснення успішної інноваційної діяльності.

3. В індустрії гостинності, як і загалом у сфері послуг, є межі між продуктовими і процесними інноваціями.

4. Для підприємств індустрії гостинності велике значення має рівень матеріального забезпечення самого підприємства, тобто його розташування, інтер'єр, дизайн приміщень тощо (це потрібно враховувати при плануванні інноваційної діяльності).

5. Значну частину інновацій в індустрії гостинності неможливо уявити в патенті або винаході.

6. Більшість інновацій індустрії гостинності легко копіюються. Це зумовлено специфікою сервісної діяльності. Більшість операцій здійснюється у присутності споживача послуг, який також може бути задіяний у процесі обслуговування.

7. В індустрії гостинності ознака новизни у світовому масштабі, так званої радикальної новизни, не є ключовою у визначенні інновацій.

Стосовно сервісних підприємств індустрії гостинності аспект новизни може виражатися у таких параметрах:

- досягнення нового рівня якості надання послуги, що полягає у суттєвому поліпшенні споживчих властивостей послуги;
- значна відмінність у споживчих властивостях послуг щодо представлених на ринку аналогів;
- нові прийоми взаємодії із споживачем, включаючи створення додаткових послуг.

Висновки / Conclusions

Отже, впровадження інноваційних технологій тягне за собою ряд заходів та організаційних напрацювань, спрямованих безпосередньо на розробку, виробництво, експлуатацію та обслуговування, а у разі необхідності проведення реорганізації, реконструкції та відновлення продукту (послуги) чи інновації з найбільш оптимально застосовуваними витратами.

Упровадження сучасних інновацій спрямоване на вдосконалення та ефективне використання як економічних, матеріальних так і соціальних ресурсів.

Інноваційні технології є невід'ємним елементом у розвитку індустрії гостинності. Готелі та заклади ресторанного господарства, які прагнуть підвищення комфорту проживання, харчування за рахунок впровадження інноваційних технологій є найбільш затребуваними на ринку індустрії гостинності.

Інноваційність підприємств індустрії гостинності є одним із важливих критеріїв для майбутнього гостя при виборі засобу розміщення чи закладу ресторанного господарства. У сучасному світі існує безліч охочих відчувати на собі зручність та якість сучасних технологій, в результаті чого готельні та ресторани підприємства намагаються максимально виділитися серед своїх конкурентів за рахунок цього.

Слід зазначити, що найбільш відомими інноваційними тенденціями на нинішньому ринку готельних та рестораних послуг відносяться продуктові і технологічні інновації, які найчастіше вводяться великими відомими підприємствами індустрії гостинності.

Авторський внесок / Author Contributions

концептуалізація та проектування / Conceptualization and Design: I. Поворознюк;
огляд літератури / Literature Review: I. Поворознюк;
методологія та обґрунтування / Methodology and Validation: I. Поворознюк;
формальний аналіз / Formal Analysis: I. Поворознюк;
розслідування та збір даних / Investigation and Data Collection: I. Поворознюк;
аналіз та інтерпретація даних / Data Analysis and Interpretation: I. Поворознюк;
написання – початковий варіант / Writing – Original Draft Preparation: I. Поворознюк;
написання – рецензування та редагування / Writing – Review & Editing: I. Поворознюк;
нагляд / Supervision: I. Поворознюк;
адміністрування проєкту / Project Administration: I. Поворознюк;
залучення фінансування / Funding Acquisition: I. Поворознюк.

References

- Asaulenko, N. V. (2020). Modeli innovatsiinoho protsesu na pidpriemstvakh industrii hostynnosti [Innovation process models at the hospitality industry enterprises]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, 55(1), 71–77. <https://doi.org/10.32843/bses.55-11> (in Ukrainian)
- Avihdor, G., & Kapitsa, U. (Eds.). (2011). *Zakonodavche reguliuvannia innovatsiinoi dialnosti v Evropeiskomu Soiuzi ta dergavah-chlenah ES* [Legal regulation of innovation activity in the European Union and EU member-states]. Feniks. <http://surl.li/oohhe> (in Ukrainian)

- Balaniuk, I. F., Shelenko, D. I., Biloshkurskyi, M. V., Povorozniuk, I. M., & Slatvinska, L. A. (2020) An integrated approach to the enterprises business efficiency assessment. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 42(4), 486–496. <https://doi.org/10.15544/mts.2020.50>
- Davydova, O. Yu. (2017). Formuvannia systemy innovatsiinoho upravlinnia rozvytkom pidpriemstv hotelno-restorannoho hospodarstva [The formation of the system of innovation management of development of enterprises of hotel-restaurant industry]. *Business Inform*, (11), 459–464. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2017-11_0-pages-459_464.pdf (in Ukrainian)
- Grosul, V. A., Zubkov, S. O., & Ivanova, T. P. (2018). Metodychnyi instrumentarii ociniuvannia rivnia innovaciinoi aktyvnosti pidpriemstv restorannoho hospodarstva [Methodological tools for assessment of innovative activity level of restaurant business enterprises]. *Marketing and Management of Innovations*, (1), 284–294. <https://doi.org/10.21272/mmi.2018.1-21> (in Ukrainian)
- He, H., & Harris, L. (2020) The impact of Covid-19 pandemic on corporate social responsibility and marketing philosophy. *Journal of Business Research*, (116), 176–182. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.05.030>
- Klapchuk, M. V., Biiian, V. I., & Brukhliy, V. B. (2015). Innovatsiini tekhnolohii v restorannomu hospodarstvi [Innovative restaurant business technologies]. *Karpatskyi krai*, 1–2(6–7), 92–99. http://nbuv.gov.ua/UJRN/kkr_2015_1-2_13 (in Ukrainian)
- Kushniruk, V., Velychko, O., & Koval, O. (2023). Upravlinnia biznes-protsesamy v hotelno-restorannomu biznesi [Business process management in the hotel and restaurant business]. *Economy and Society*, (47). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-65> (in Ukrainian)
- Lysiuk, T., Tereshchuk, O., & Pasichnyk, M. (2022). Innovatsiini tekhnolohii u hotelno-restorannomu hospodarstvi. [Innovative technologies in the hotel and restaurant]. *Economy and Society*, (40). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-11> (in Ukrainian)
- Mendela, I. Ya., Mendela, Ye. M. (2022). Marketynhovi innovatsii v hotelnomu biznesi [Marketing innovations in the hotel business]. *Tourism and Hospitality Industry in Central and Eastern Europe*, (4), 21–25 <https://doi.org/10.36477/tourismhospcee-4-3> (in Ukrainian)
- Omelyanenko, V. A., Martynenko, V. V., Slatvinskyi, M. A., Povorozniuk, I. M., Biloshkurska, N. V., Biloshkurskyi, M. V. (2019). Methodological bases of sectoral innovation priorities evaluation within security-based strategies. *International Journal of Civil Engineering and Technology*, 10(02), 1217–1226. https://iaeme.com/Home/article_id/IJCIET_10_02_118
- Pasiaka, S., Kirdan, O., Braslavskaya, O., Kosmidailo, I., Oliinyk, O., Povorozniuk, I., & Drobotova, M. (2022). The economic role of tourism in European countries' sustainable development. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 44(3), 323–337. <https://doi.org/10.15544/mts.2022.33>
- Polinkevych, O. (2021). SMM-prosuvannia innovatsiinykh posluh u hotelno-restorannomu biznesi v umovakh COVID-19 [SMM-promotion of innovative services in the hotel and restaurant business during the COVID-19 pandemic] *Restaurant and Hotel Consulting. Innovations*, 4(2), 206–222. <https://doi.org/10.31866/2616-7468.4.2.2021.249066> (in Ukrainian)
- Povorozniuk, I. M. (2021a). Formuvannia ta realizatsiia antykrizovoho upravlinnia na pidpriemstvakh industrii hostynnosti v period pandemii COVID-19 [Formation and implementation of anti-crisis management at hospitality industry enterprises during the COVID-19 pandemic]. *Economy and Society*, (29). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-18> (in Ukrainian)
- Povorozniuk, I. M. (2021b). Innovatsiini tekhnolohii v restorannomu biznesi [Innovative technologies in restaurant business]. *Economy and Society*, (30). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-17> (in Ukrainian)
- Schumpeter, J. A. (1934). The theory of economic development: An inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle. University of Illinois at Urbana-Champaign's Academy for Entrepreneurial Leadership Historical Research Reference in Entrepreneurship. <https://ssrn.com/abstract=1496199>
- The National Intelligence Council (2008). Global Trends 2025: A Transformed World. NIC 2008-003. Washington, U.S. Office of the President. <http://surl.li/nxlfj>

